

SUOMEN MAASEUTUVERKOSTO 2023–2027 toimintasuunnitelma LUONNOS 23.9.2022

Sisällys

SUOMEN MAASEUTUVERKOSTO 2023–2027 toimintasuunnitelma LUONNOS 23.9.2022	1
1. Maaseutuverkostotoiminnan tavoitteet	1
1.1 CAP-suunnitelma-asetuksen mukaan maaseutuverkostotoiminnan tavoitteena on	2
1.2 Suomen CAP-suunnitelma	2
1.3 Maaseutuverkoston ohjausryhmä.....	3
2. Suomen maaseutuverkoston tehtävät, toiminta ja toimijat	3
2.1 Kansallisen maaseutuverkoston tehtävänä on.....	4
2.2 Maaseutuverkostoyksikkö.....	5
2.2.1 Maaseutuverkostoyksikön tehtävät.....	5
2.2.2 Maaseutuverkostoyksikön tehtävissä tarvittava osaaminen	9
3. Maaseutuverkoston rahoitussuunnitelma	9
4. Toiminnan seuranta ja arviointi.....	10

1. Maaseutuverkostotoiminnan tavoitteet

CAP-suunnitelma-asetuksen 126 artiklassa säädetään, että kunkin jäsenvaltion on perustettava kansallinen yhteinen maatalouspolitiikan verkosto (kansallinen CAP-verkosto) viimeistään 12 kuukauden kuluessa siitä, kun komissio on hyväksynyt CAP-strategiasuunnitelman. Kansallisen verkoston tulee perustua jäsenmaiden olemassa olevaan verkostoitumiskokemukseen ja -käytäntöihin. Suomen maaseutuverkosto on avoin ja siihen kuuluvat kaikki toimijat, joita CAP koskee. Verkoston nimeksi tulee Maaseutuverkosto, mikä vastaisi nykyisellä ohjelmakaudella käytössä ollutta termiä. Kansallinen maaseutuverkosto perustetaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun CAP-strategiasuunnitelma 2023–2027 on hyväksytty komissiossa.

Maaseutuverkostoyksikkö edistää maaseutuverkoston toimintaa käytännössä. Ohjelmakaudella 2007–2013 maaseutuverkostoyksikkö perustettiin maa- ja metsätalousministeriön yksiköksi. Vuoden 2014 alusta lähtien yksikkö on sijoitettu Maaseutuvirastoon, joka organisaatiouudistuksen myötä muuttui Ruokavirastoksi.

Jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (CAP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115, myöh. suunnitelma-asetus, asetuksen 126 artiklassa määritellään myös maaseutuverkoston tavoitteet sekä tavoitteet toteuttavan yksikön tehtävät.

Suomen maaseutuverkoston tehtävänä on Manner-Suomen ja Ahvenanmaan yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman mahdollisuuksien ja tulosten esille tuominen. Tämä tehdään viestinnän ja koulutuksen keinoin, levittämällä hyviä esimerkkejä sekä lisäämällä yhteistyön hyötyjä verkostoitumalla kansallisesti ja kansainvälisesti.

Maaseutuverkoston perustamisesta säädetään kansallisesti laissa yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista (xx/2022) sekä sitä täydentävällä valtioneuvoston asetuksella.

Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee maaseutuverkoston rahastokauden 2023–2027 toimintasuunnitelman, jonka hyväksyy maaseutuverkoston ohjausryhmä. Lisäksi maaseutuverkostolle laaditaan vuosittaiset toimintasuunnitelmat. Maaseutuverkosto ja Ruokavirastoon sijoitettu maaseutuverkostoyksikkö toteuttavat toimintasuunnitelman. Maaseutuverkoston koko kauden toimintasuunnitelma ja vuotuiset toimintasuunnitelmat luovat raamit toiminnalle. Vuotuisissa toimintasuunnitelmissa määritellään kunkin vuoden toiminnan painopistealueet, kuinka tavoitteet saavutetaan ja kuinka tavoitteiden toteutumista mitataan.

CAP-verkoston (Suomessa ja myöh. tässä tiedostossa maaseutuverkosto) toimialaa on laajennettu maaseudun kehittämisestä (II-pilari) kattamaan myös suorat tuet (I-pilari). Näin verkoston tehtävät laajenevat jonkin verran. Tehtävänä on kuitenkin edelleen kerätä, analysoida ja levittää tietoa toimista, joita strategiasuunnitelmalla tuetaan sekä tuettujen toimien tuloksista.

Maaseutuverkostotoiminnasta vastaavalle taholle ei anneta julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä. Rahastokaudella 2023-2027 kansallisen maaseutuverkoston tavoitteena on helpottaa vertaisoppimista ja vuorovaikutusta kaikkien maatalouden ja maaseudun oleellisten sidosryhmien kesken sekä edistää strategiasuunnitelman tulosten levittämistä. Innovoinnin edistämisen lisäksi kaudella 2023-2027 maaseutuverkoston tavoitteena on tukea sidosryhmien ottamista mukaan tietämyksen vaihtoa ja tietämyksen syventämistä koskevaan prosessiin.

Maaseutuverkostoyksikön toiminta alkaa vuoden 2023 alussa.

1.1 CAP-suunnitelma-asetuksen mukaan maaseutuverkostotoiminnan tavoitteena on

- Lisätä asiaankuuluvien sidosryhmien osallistumista CAP-strategiasuunnitelman toimeenpanoon ja tarvittaessa myös suunnitteluun.
- Parantaa CAP-suunnitelmien toimeenpanon laatua ja suoritusperusteisen toimeenpanomallin toteuttamista
- Lisätä yleisön ja tuensaajien tiedonsaamista CAP-suunnitelmasta ja rahoitusmahdollisuuksista
- Edistää maatalouden ja maaseudun kehittämisen innovaatioita ja tukea kaikkien sidosryhmien osallistumista, osaamista ja tiedonsaamista sekä sidosryhmien välistä vuorovaikutusta ja vertaisoppimista.
- Edistää seuranta- ja arviointivalmiuksia sekä CAP-suunnitelmien tulosten levittämistä

1.2 Suomen CAP-suunnitelma

CAP-suunnitelma rahastokaudella 2023-2027 pitää sisällään Manner-Suomen ja Ahvenanmaan CAP-suunnitelman.

CAP-suunnitelman strategisten painopisteiden mukaisesti on asetettu kolme yleistavoitetta, joihin pyritään yhdeksän erityistavoitteen ja yhden läpileikkaavan tavoitteen avulla:

Varmistetaan älykäs, kestävä ja monipuolinen maatalousala, jolla parannetaan elintarviketurvaa

1. Turvataan viljelijöiden tulotaso ja ruuantuotanto
2. Lisätään tuotannon kilpailukykyä ja laatua
3. Parannetaan viljelijöiden markkina-asemaa

Tuetaan ympäristönhoitoa ja ilmastotoimia ja edistetään yhteisiä ympäristö- ja ilmastotavoitteita

4. Hillitään ilmastonmuutosta ja sopeudutaan siihen
5. Edistetään ympäristön tehokasta hoitoa ja suojelua
6. Edistetään luonnon monimuotoisuuden, elinympäristöjen ja maiseman säilyttämistä

Lujitetaan maaseutualueiden sosioekonomista rakennetta

7. Kannustetaan nuoria alalle, helpotetaan maaseudun yritystoiminnan kehittämistä
8. Edistetään maaseudun työllisyyttä, kasvua ja paikallista osallisuutta
9. Parannetaan turvallisen, terveellisen ja kestävä ravinnon saantia sekä eläinten hyvinvointia ja torjutaan mikrobilääkeresistenssiä

Läpileikkaava tavoite: Edistetään osaamista, innovaatioita ja digitalisaatiota.

Maaseutuverkostotoiminta rahoitetaan Maaseuturahaston 2023–2027 teknisellä avulla.

Maaseutuverkoston koko kauden toimintasuunnitelma ja vuotuiset toimintasuunnitelmat luovat raamit toiminnalle. Vuotuisissa toimintasuunnitelmissa määritellään kunkin vuoden toiminnan painopistealueet, kuinka tavoitteet saavutetaan ja kuinka tavoitteiden toteutumista mitataan. Vuotuisilla painopistealueilla voidaan reagoida tarvittaessa yllättäviinkin muutoksiin.

1.3 Maaseutuverkoston ohjausryhmä

Maa- ja metsätalousministeriön asettama ohjausryhmä ohjaa ja linjaa maaseutuverkoston toiminnan sisältöä sekä seuraa vuotuisen toimintasuunnitelman toteutumista. Ohjausryhmä laatii itselleen työjärjestyksen. Maaseutuverkoston ohjausryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii maa- ja metsätalousministeriön edustaja. Ohjausryhmä hyväksyy maaseutuverkoston toimintasuunnitelman kaudelle 2023–2027 sekä siihen perustuvat vuotuiset toimintasuunnitelmat, määrittää maaseutuverkostolle koko rahastokauden ja kunkin toimintavuoden konkreettiset tavoitteet, indikaattorit tavoitteiden saavuttamisen mittaamiseksi sekä seuraa tavoitteiden toteutumista. Lisäksi ohjausryhmä päättää tarvittavien maaseutuverkoston työryhmien asettamisesta, jos näille osoitetaan rahoitusta maaseutuverkoston kehyksestä. Ohjausryhmä käsittelee ja hyväksyy maaseutuverkoston vuosiraportit.

2. Suomen maaseutuverkoston tehtävät, toiminta ja toimijat

Suomen maaseutuverkoston tehtävänä on Manner-Suomen ja Ahvenanmaan CAP-suunnitelman mahdollisuuksien ja tulosten esille tuominen. Tämä tehdään viestinnän ja koulutuksen keinoin, levittämällä hyviä esimerkkejä sekä kasvattamalla yhteistyötä kansallisesti ja kansainvälisesti.

Tehtävät laajenevat jonkin verran aikaisempiin kausiin verrattuna. Kansallisen CAP-verkoston tehtävänä on edelleen kerätä, analysoida ja levittää tietoa toimista, joita strategiasuunnitelmalla tuetaan sekä tuettujen toimien tuloksista. Lisäksi tehtävänä on luoda alustoja, foorumeita ja tapahtumia, joilla helpotetaan kokemusten vaihtoa sidosryhmien välillä sekä vertaisoppimista, myös tarvittaessa vaihtoja kolmansien maiden verkostojen kanssa. Kansallisen maaseutuverkoston uutena tehtävänä on analysoida yhdeksän erityistavoitteen kannalta maatalouden ja maaseutualueiden kehitystä. Myös osaamisen ja tiedon ja tutkimustulosten jakamisen ja jalkauttamisen AKIS-kokonaisuus laajenee ja täsmentyy edelliseen ohjelmakauteen verrattuna.

Paikallisten toimintaryhmien verkostoitumisen edistämisen ohella tehtävänä on edistää maaseudun innovaatioryhmien välistä verkostoitumista ja muiden toimijoiden yhteistyötä, kansainvälinen yhteistyö mukaan lukien. Tehtävänä on luoda yhteyksiä muihin unionin rahoittamiin strategioihin tai verkostoihin sekä edistää yhteisen maatalouspolitiikan jatkokehittämistä ja myöhempien strategiasuunnitelmakausien valmistelua.

Vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa tarkennetaan, kuinka tavoitteet ja tehtävät toteutetaan käytännössä. Toiminta painottuu valittujen teemojen mukaan siten, että kaikki osa-alueet eivät ole yhtä vahvasti esillä joka vuosi. Maaseutuverkoston toiminta on avointa kaikille maatalouden ja maaseudun kehittämistä kiinnostuneille. CAP-suunnitelmaa toteuttavat ELY-keskukset, YTA-alueet, Leader-ryhmät sekä muut järjestöt ovat olennainen osa verkostoa. Verkoston toimintaan pyritään saamaan toimijoita neuvonta- ja tuottajajärjestöistä, aluetasolla toimivista yrittäjäjärjestöistä, seudullisista yrityspalveluista, keskeisistä ympäristö-, eläinsojelu-, maa- ja metsätalouden, maaseudun ja kylien kehittämisjärjestöistä sekä yhdistyksistä. Lisäksi mukaan kutsutaan maaseudulla nais-, nuoriso-, tai kulttuurityötä tekevät organisaatiot ja saamelaisyhteisöt. Kansalaisjärjestöjä kutsutaan laajasti mukaan. Paikallisista toimijoista tärkeitä ovat kyläyhdistykset sekä muut paikallista maaseudun kehittämistyötä tekevät yhdistykset. Maaseutuverkostoon osallistuvia viranomaisia ovat mm. maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto sekä aluehallinnosta Ahvenanmaan maakunnan hallitus, ELY-keskukset ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Verkoston työhön kutsutaan mukaan myös alue- ja rakennerahastojen sekä meri- ja kalatalousrahaston toimeenpanosta vastaavat viranomaiset, kansallisen maaseutupolitiikan toimijat (MANE), saaristoasiain neuvottelukunta ja muut saaristotoimijat, harvaan asuttujen alueiden toimijat sekä maataloutta ja maaseutua tutkivien tutkimuslaitosten edustajat.

Maaseutuverkoston toiminnan sisältöä ohjaa maaseutuverkoston ohjausryhmä ja työn käytännön toteutusta koordinoi Maaseutuverkostoyksikkö.

2.1 Kansallisen maaseutuverkoston tehtävänä on

- Kerätä, analysoida ja levittää tietoa ja hyviä käytäntöjä toimista, joita CAP-strategiasuunnitelmalla tuetaan. Maaseutuverkoston tärkein tehtävä on CAP-suunnitelman viestintä ja tehtäviin kuuluu koko maan kattavan viestintäverkoston koordinointi.
- Luoda alustoja, foorumeita ja tapahtumia, joilla helpotetaan kokemusten vaihtoa molempien pilarien sidosryhmien välillä ja vertaisoppimista, myös tarvittaessa kolmansien maiden verkostojen kanssa, kiinteässä yhteistyössä AKIS-verkoston kanssa
- Kerätä tietoa ja helpottaa sen levittämistä; edistää rahoitettujen kohteiden ja hankkeiden verkottumista ja toisilta oppimista ja hyvien käytäntöjen jakamista
- Edistää Leader-ryhmien yhteistyötä, tiedonkulkua ja verkostoitumista,
- Edistää EIP-ryhmien yhteistyötä, tiedonkulkua ja verkotoitumista ja innovaatiotoimijoiden (EIP) etsiminen, verkostointi ja aktivointi, yhteistyö Agrihubin kanssa (AKIS);
- Tukea EIP-ryhmien, paikallisten toimintaryhmien ja vastaavien paikallisen kehittämisen rakenteiden välisistä yhteistyötä, myös kansainvälistä yhteistyötä;

- Luoda yhteyksiä muihin unionin rahoittamiin strategioihin tai verkostoihin;
- Edistää CAP:n jatkokehittämistä ja myöhempien strategiasuunnitelmakausien valmistelua;
- Osallistua eurooppalaisen CAP-verkoston toimintaan ja edistää sitä.

2.2 Maaseutuverkostoyksikkö

Maaseutuverkostoyksikkö koordinoi maaseutuverkoston tavoitteiden ja tehtävien toteuttamista. Se toimii Ruokavirastoon sijoitettuna yksikkönä kaudella 2023-2027. Maaseutuverkostoyksikkö kokoaa maaseudun ja maatalouden toimijat yhteen verkostoon - verkostoa edelleen täydentäen ja aktivoiden. Verkostoon osallistumisen lähtökohtana on avoimuus ja yksinkertaisuus, joten verkosto pyrkii tarjoamaan monenlaisia osallistumismuotoja. Maaseutuverkostoyksiköllä on vastuu maaseutuverkoston kokoamisesta ja aktivoinnista, osallistujien säännönmukaisen ja sitoutuneisuutta osoittavan vuorovaikutuksen ylläpitämisestä sekä ennakoin ja joustavan toimintatavan tarjoamisesta. Se varmistaa, että eri tahojen työ tuottaa synergioita maatalouden ja maaseudun kehittämisessä. Maaseutuverkostoyksikkö myös edesauttaa alueellisten yhteistyöverkostojen syntymistä ja niiden toimintaa.

Maaseutuverkostoyksikön henkilöstöön kuuluvat yksikön johtaja, talous- ja tapahtumakoordinaattori, viestinnän asiantuntijoita ja teemakoordinaattoreita.

Maaseutuverkosto ja maaseutuverkostoyksikkö toimivat koko rahoituskauden 2023–2027, mutta käytännössä siirtymävaihe huomioiden vuosien 2023–2028 ajan.

2.2.1 Maaseutuverkostoyksikön tehtävät

Maaseutuverkostoyksikkö koordinoi maaseutuverkostolle asetettujen tavoitteiden toimeenpanoa seuraavilla toimilla:

- viestii suunnitelman tukimahdollisuuksista, tuloksista sekä maaseutuverkoston ja maatalouden sekä maaseudun toiminnasta mm. verkko- ja mediaviestinnän sekä julkaisujen avulla. Kehittää viestintävälineitä maaseutuverkoston käyttöön. Laatii viestintäsuunnitelman ohjelman hallintoviranomaisen johdolla ja valtakunnallisen viestintäverkoston kanssa;
- koordinoi tietyn teeman kehittämistoimia ja verkostoitumista. Kokoaa ja esittelee hanke-esimerkkejä suunnitelman kaikista teemoista ja toimenpiteistä sekä jakaa suunnitelman toteutuksen hyviä käytäntöjä. Tietoa käytännöistä levitetään mm. eri viestintäkanavien kautta sekä koulutustilaisuuksissa;
- AKIS-teeman edistäminen, AKIS-järjestelmällä (Agricultural Knowledge and Innovation System) tarkoitetaan toimijoiden vuorovaikutusta, jossa laaja-alaisesti tuotetaan, levitetään ja käytetään uutta tietoa ja innovaatioita maataloudessa ja maaseutualueilla. Suomen tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen toimijoiden verkosto on monipuolinen ja koko maata kattava
- Varmistaa suunnitelman arvioinnissa ja seurannassa esiin nousseiden tulosten siirtymisen suunnitelman toteuttajille ja käytäntöön ja vahvistaa CAP-suunnitelman toimeenpanijoiden arviointiosaamista.
- Kokoaa maaseutuverkoston toimijoita edistämään suunnitelman teemoja. Uusien toimijoiden mukaan saamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Arvioi verkoston toiminnan vaikuttavuutta suunnitelman mahdollisuuksien ja tulosten tietoisuuden lisääjänä ja toimijoiden aktivoijana;

- Kouluttaa ja tukee suunnitelman toimijoiden verkostoitumista järjestämällä esimerkiksi tapaamisia ja koulutuksia. Edistää alueidenvälisiä ja valtakunnallisia hankkeita ja tukee suunnitelman koordinaatiota ja yhteistyötä eri rahoittajien kesken laajojen hankekokonaisuuksien synty miseksi;
- Tukee eri teemojen välistä, alueiden välistä ja kansainvälistä yhteistyötä (erityisesti yhteistyökumppaneiden hankinta);
- Tukee asiantuntijoiden, neuvojien ja innovaatiotoiminnan verkostoitumista sekä täydennyskoulutusta, mukaan lukien Euroopan innovaatiokumppanuusverkoston (EIP) -verkoston tuki;
- osallistuu ja vaikuttaa EU:n maaseutuverkoston toimintaan mm. välittämällä aktiivisesti tietoa muiden EU-maiden hyvistä kehittämisen käytännöistä suomalaisille toimijoille sekä Suomen hyvistä käytännöistä EU:n maaseutuverkostolle.

Kansallisesti maaseutuverkostoyksikössä koordinoitavia teemoja ovat:

- Ahvenanmaan verkostotoiminnan ja ruotsinkielisten sidosryhmät
- Ilmasto- ja ympäristöteema
- Innovaatioiden edistäminen ja EIP-aktivointi ja muu innovaatioyhteistyö + AKIS-kokonaisuus, ml. agrihub-yhteistyö.
- Leader-kokonaisuus
- Lähiruokapäivä
- Maaseudun nuoret
- Maatalousteema: älykäs, kestävä ja kannattava maatalousala
- Maaseudun yritysrahoitus ja kehittämishanketoimet
- Saamenkielisten verkostotoiminta
- Älykäs kylä, maaseudun digitalisaatio

Verkostoyksikkö voi toteuttaa koordinaatiotehtävää joko omien teemakoordinaattorien työpanoksella tai ostopalveluna. Teemojen edistämiseksi koordinaattori tai teeman muu vetäjä voi koota työryhmän ao. asiantuntijoista. Työryhmien toiminnan toteutukseen voidaan käyttää maaseutuverkoston teknistä apua.

Jotta maaseutuverkoston toiminta olisi mahdollisimman monipuolista ja sidosryhmät saadaan aktiivisesti mukaan toimintaan ja akuutteihin muutoksiin voidaan reagoida, voidaan perustaa teemakohtaisia työryhmiä, jotka tukevat maaseutuverkoston koordinaattoreiden työtä. Työryhmät toimivat tarpeen mukaan eripituisia aikoja rahastokauden 2023–2027 aikana. Työryhmien toimintaan voidaan myöntää oma budjetti maaseutuverkoston varoista.

Kunkin teeman edistämiseksi laaditaan suunnitelma osaksi vuosittaisia toimintasuunnitelmia ja sen tuloksista raportoidaan ohjausryhmälle tietyin väliajoin.

Hyvien esimerkkien kerääminen, levittäminen ja juurruttaminen

Maaseutuverkostoyksikön keskeinen tehtävä on koota ja välittää tietoa hyvistä esimerkeistä ja käytännöistä. Esimerkkien kerääminen ja levittäminen tehdään yhteistyössä mm. valtakunnallisten ja muiden hankkeiden kanssa siten, että toimijat ovat tietoisia ohjelman puitteissa eri puolilla maata tapahtuvasta toiminnasta ja päällekkäisyydeltä vältytään.

Uusinta tutkimustietoa, tapahtumia, keskusteluita ja erilaisia hankkeita yhdistävä AgriHubin ja maaseutuverkoston verkostoalusta auttaa löytämään tiedon lähteille ja kohtaamaan ihmisiä virtuaalisesti esimerkiksi

keskustelualustalla tai teematreffeillä. Vuonna 2021 avattu verkostoalusta on tärkeä osa hyvien käytäntöjen ja verkostojen edistämiseksi. Agrihubi antaa kanavan maatalousyrittäjien ja tutkijoiden keskinäiselle keskustelulle ja tutkimustarpeiden tunnistamiselle.

AKIS-järjestelmällä (Agricultural Knowledge and Innovation System) tarkoitetaan toimijoiden vuorovaikutusta, jossa laaja-alaisesti tuotetaan, levitetään ja käytetään uutta tietoa ja innovaatioita maataloudessa ja maaseutualueilla. Suomen tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen toimijoiden verkosto on monipuolinen ja koko maata kattava. Toimijoina on monia pieniä organisaatioita omilla erityisaloillaan. Resurssien yhteen sovitus ja tehokas yhteistyö maaseudun elinvoimaisuuden ja elinkeinojen uudistumisen toteuttamiseksi vaatii ponnistelua.

Maatilayritysten osaamisverkosto AgriHubi toimii kansallisena verkostona, joka kokoaa yhteen alan tutkimusta, neuvontaa ja koulutusta ja rakentaa vuorovaikutusta myös ruokajärjestelmän muiden toimijoiden kanssa. Verkoston tavoitteena on edistää tutkimustiedon ja tutkimukseen pohjautuvien ratkaisujen käytännön vientiä maatilayritysten kilpailukykyyn ja uudistumisen kehittämiseksi. Kokoamalla eri toimijat yhteen parannetaan ratkaisujen siirtymistä maatilayritysten käyttöön ja vahvistetaan niiden toiminta- ja menestymismahdollisuuksia sekä riskienhallintaa muuttuvassa toimintaympäristössä. Maatilayrityksille AgriHubi tarjoaa foorumin, jossa on mahdollista vaikuttaa ja osallistua alan koulutuksen uudistamiseen, tutkimuksen suuntaamiseen ja neuvontapalveluiden kehittämiseen. Verkostossa yrityksiä pääsee osallistumaan pilottihankkeisiin.

Yhteistyötä ja vuorovaikutusta tiivistetään yrittäjien, tutkimuksen, neuvonnan ja koulutuksen välillä. Verkostoalusta tarjoaa laajat kontaktit maatalousyrittäjiin, asiantuntijoihin ja muihin maaseudun kehittäjiin. Se kokoaa tietoa yhteen niin, että vuosien myötä se on kumuloituvaa ja kasvava tietopankki, ja auttaa monien tietotarpeiden täyttämiseksi sekä toimii myös päätöstentien pohjana. Verkostoalusta on kansainvälisestikin ainutlaatuinen palvelu ja uusi tapa toimia yhdessä osaamisverkostona.

Samalla Maaseutuverkostoyksikkö tukee erilaisten yhteen sovitettujen ja yhtä aluetta laajempien hankekonaisuuksien syntymistä ja uusien ideoiden leviämistä ja suunnitelman tuloksellisuuden lisääntymistä. Hyviä esimerkkejä kerätään kansalliseen ja kansainväliseen tarpeeseen kaikilta CAP-suunnitelman osa-alueilta korostaen uusia ja tehokkaimpia toimintamalleja toimenpiteisiin ja niiden toteuttamiseen liittyen. Maaseutuverkostoyksikön koulutuksissa, tapahtumissa ja viestinnässä on systemaattisesti hyödynnettävä ja analysoitava CAP-suunnitelman arvioinnissa ja seurannassa esiin tulleita havaintoja. Verkoston toimintaa kehitetään niiden perusteella. Parhaiden käytäntöjen ja hyvien esimerkkien esittelyä jatketaan monipuolisesti ja kehitetään mm. siten, että analysoidaan myös hyvien esimerkkien onnistumiseen johtaneita tekijöitä.

Viestintä

CAP-strategiasuunnitelmalle on laadittu koko ohjelmakauden kattavat viestinnän linjaukset, joista johdetaan vuosittaiset viestintäsuunnitelmat. Maaseutuverkostoyksikkö osallistuu niiden toteuttamiseen yhdessä maa- ja metsätalousministeriön sekä Ruokaviraston kanssa. Koko kauden linjat ja tarkemmat vuosittaiset viestintäsuunnitelmat ohjaavat työtä myös ELY-keskuksissa, Leader-ryhmissä ja kunnissa.

Viestintäverkosto: alueviestijämalli ja sen koordinoiminen

Jokaisella ELY-keskusalueelle toimii CAP-viestijä kaudella 2023–27 (15 alueviestijää). Alueviestijämalli kattaa koko Suomen. Alueviestijän työtapana on aidosti verkostomainen ja monipaikkainen ja on koko alueen yhteinen resurssi. Alueviestinnän onnistuminen vaatii alueen toimijoiden vuorovaikutusta ja yhteistä suunnittelua. Alueen toimijoiden hyvä yhteistyö luo pohjan myös hyvälle viestintäyhteistyölle.

Alueviestijän pääasiallinen tehtävänkuva sisältää CAP-suunnitelman alueellisen viestinnän, alueellisen ja paikallisen strategian viestintää ja eri organisaatioiden viestinnän tavoitteiden koordinoitua. Viestintäasiantuntija edistää rahastojen välistä yhteistyötä ja yhteensovittaa eri rahastojen viestintää CAP-viestinnän osalta. Maaseutuverkostoyksikkö koordinoi alueviestijäverkostoa.

Viestintäverkoston työstä raportoidaan seurantakomitealle osana CAP-suunnitelman raportointia. CAP-viestinnän yhdenmukaisuus ja eri tahojen tuloksellinen yhteistyö varmistetaan suunnitelman valtakunnallisen viestintäryhmän sekä alueellisen viestintäverkoston avulla. Maaseutuverkostoyksikkö koordinoi viestintäverkoston sisällöntuotantoa ja sillä on merkittävä rooli CAP-viestinnän kokonaisuudessa.

Maaseutuverkostoyksikön viestintä on oikein ajoitettua, yleistajuista, helposti lähestyttävää ja vuorovaikutteista sekä erilaisille vastaanottajille kohdennettua. Viestintä suunnataan maaseutuverkoston toimijoille, mahdollisille tuensaajille ja toisaalta kaikille kansalaisille. Erityisesti panostetaan erilaisia maaseudun ja maataloussektorin toimijoita ja toimintoja yhdistäviin tahoihin, esim. kuntien maaseutuvastaavat, YTA-aluevastaavat, EIP-ryhmät, ProAgria ja muut neuvontaorganisaatiot, seudulliset yrityspalvelut, MTK ja SLC, metsänhoitoyhdistykset, kuntien elinkeino-yhtiöt ja kansallisen maaseutupolitiikan verkostot. Viestintää tulee toteuttaa suomeksi ja ruotsiksi ja lisäksi englanniksi sekä tarpeen mukaan saameksi ja selkokielellä.

Verkostoyksikkö ei ole viranomaistiedottaja, joten viestintä eroaa luonteeltaan viranomaisviestinnästä. Viestinnän muotoja ovat muun muassa sähköinen viestintä ja sosiaalisen median näkyvyys, mediasuhdeviestintä ja niin painetut kuin audiovisuaaliset julkaisut. Maaseutuverkostoyksikkö tuottaa monipuolisia viestintä- ja pr -materiaaleja maaseutuverkoston ja alueviestijöiden käyttöön. CAP-suunnitelman teemojen lisäksi viestinnässä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kansallisia ja EU-tason teemaviikkoja ja vastaavia silloin kuin näillä on kytkentä CAP-suunnitelman teemoihin. Kaikessa viestinnässä pyritään parantamaan konkreettisuutta ja käytännönläheisyyttä sekä viestinnän ”räätälöimistä” kullekin kohderyhmälle molemmilla kotimaisilla kielillä. Myös ohjausryhmän työryhmiä ja laajan maaseutuverkoston toimijoita hyödynnetään viestinnän suunnittelussa ja viestinnän kohdentamisessa.

Koulutus

Maaseutuverkostoyksikkö koordinoi teema- ja toimialakohtaista koulutusta CAP-suunnitelman kaikkien toimenpiteiden teemoihin. Myös suunnitelman tuloksellisuutta parantavaa koulutusta esimerkiksi toimintatapoihin, osaamisen kehittämiseen, hyviin käytäntöihin tai viestintään liittyen voidaan tarjota. Maaseutuverkostoyksikön toiminnan kohderyhmänä ovat ns. välittäjäorganisaatiot. Maaseutuverkostoyksikkö ei organisoi koulutusta yksittäisille yrittäjille ja viljelijöille. Alueelliset verkostot voivat tarjota koulutusta myös ruohonjuuritason toimijoille ja Maaseutuverkostoyksikkö voi olla tukena. Koulutussuunnitelma tehdään yhteistyössä ja yhteensovittaen Ruokaviraston, ELY-keskusten, YTA-alueiden/kuntien ja Leader-ryhmien kanssa. Myös koulutusta kohdennetaan erilaisia maaseudun ja maatalouden toimijoita ja toimintoja yhdistäviin tahoihin, jotka puolestaan levittävät tietoa edelleen omille sidosryhmilleen.

Koulutukseen sisältyy myös CAP-suunnitelman toimeenpanoon osallistuvien tahojen arviointiosaamisen edistämisen koulutukset ja tapahtumat, joissa arvioinneissa saatava tieto jalostuu ja leviää.

Maaseutuverkoston työssä on tärkeää, että materiaalit ovat myös ruotsinkielisiä ja tapahtumat pyritään pitämään mahdollisuuksien mukaan kaksikielisinä.

2.2.2 Maaseutuverkostoyksikön tehtävissä tarvittava osaaminen

Verkostoyksikön henkilöstöllä tulee olla osaamista erityisesti seuraavissa asioissa:

- Erinomainen koordinointi, yhteistyökyky ja vuorovaikutustaidot, sillä tehtävät edellyttävät työskentelyä monien eri sidosryhmien ja yhteistyökumppanien kanssa, niin hallinnossa kuin kentällä. Tämä edellyttää myös kykyä toimia rakentavasti ja ratkaisukeskeisesti tilanteissa, joissa eri tahojen intressit eivät ole yhtenäisiä.
- Kyky toimia aktiivisesti maaseutuverkoston tavoitteiden saavuttamiseksi sekä innostaa ja aktivoida sidosryhmiä mukaan toimintaan.
- Tietotaito ja kokemus CAP-suunnitelman teemojen eri aloilta ja näkemystä uusista avauksista.
- Osaaminen eri viestintätapojen ja -välineiden käytöstä ja kyky tunnistaa erilaisten viestintätilanteiden vaatimat menetelmät: erityisesti erilaisten tekstien laatiminen ja muokkaaminen, sähköisen ja verkkoviestinnän valmiudet, sosiaalisen median hallitseminen, markkinointiviestintä, hyvä esiintymistaito.
- Kokemus ja osaaminen koulutustilaisuuksien, työpajojen ja muiden vastaavien tilaisuuksien järjestämisestä.
- Hyvä englanninkielen taito, jotta yhteydenpito ja tiedonkulku Euroopan CAP-verkoston ja muiden maiden kansallisten maaseutuverkostojen kanssa voidaan varmistaa.
- Hankintaosaaminen
- Hyvä suomen ja ruotsin kielen taito kaikkien sidosryhmien palvelujen varmistamiseksi.

3. Maaseutuverkoston rahoitusuunnitelma

Maaseutuverkoston ja Maaseutuverkostoyksikön rahoitukseen on varattu yhteensä 10 miljoonaa euroa rahastokaudelle 2023–2027. Maaseutuverkostoyksikköön voidaan palkata enimmillään 10 henkilötyövuotta. Toiminta rahoitetaan Maaseuturahaston teknisestä avusta. Rahoitus voi kohdistua ainoastaan CAP-suunnitelman tavoitteiden edistämiseen.

Alla on esitetty Maaseutuverkoston varojen indikatiivinen jakautuminen vuosille 2023–2027. Lopullisesta jaosta päättää rahastokauden 2023–2027 maaseutuverkoston ohjausryhmä monivuotisen toimintasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Käytön kohde	1. erä	2. erä	YHTEENSÄ
Palkkauskulut	3 600 000	900 000	4 500 000
Muut kulut	16 000	4 000	20 000
Rakenteet yhteensä	3 616 000	904 000	4 520 000
Viestintä	2 000 000	500 000	2 500 000
Koulutukset	1 192 000	298 000	1 490 000
Hyvät käytännöt ja verkostot	1 192 000	298 000	1 490 000
Toimintasuunnitelma yhteensä	4 384 000	1 096 000	5 480 000
Yhteensä			10 000 000

Maaseutuverkoston kulut jaetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 artiklan 126 mukaisesti maaseutuverkoston toimintaa varten. Kuluja syntyy tarvittavista rakenteista ja toimintasuunnitelman laatimisesta ja sen täytäntöönpanosta. Maaseutuverkoston toimintaa varten tarvittaviin rakenteisiin sisältyvät kaikki Maaseutuverkostoyksikön henkilöstöön liittyvät kulut, kuten palkkaus- ja sivukulut sekä matkakulut ja henkilöstön koulutukseen liittyvät kulut koko ohjelmakauden ajan sekä muut Ruokavirastossa sijaitsevan Maaseutuverkostoyksikön kulut, kuten tilavuokrat, atk- ja toimistotarvikkeet. Toimintasuunnitelman kustannuksiin sisältyy laajan maaseutuverkoston palvelut, esim. viestintään, koulutustilaisuuksiin, hyvien käytäntöihin ja verkostoihin liittyvät kulut.

4. Toiminnan seuranta ja arviointi

Maaseutuverkostotoiminnan vaikuttavuutta arvioidaan osana CAP-suunnitelman arviointia. Vastuu suunnitelman ja verkoston vaikuttavuuden arvioinnista on maa- ja metsätalousministeriöllä, joka teettää vaikutusarviointeja myös ulkopuolisilla arvioijilla. Lisäksi Maaseutuverkostoyksikkö tekee vuosittain toimintasuunnitelman toteutumisesta itsearviointin. Maaseutuverkoston toimintaa seurataan EU:n yhteisillä indikaattoreilla. Toimintaa seurataan myös kansallisella tasolla. Seurantatiedot tallennetaan HYRRÄ-järjestelmään. Maaseutuverkoston toiminnassa edistetään CAP-toimijoiden arviointiosaamista osana koulutusta ja tapahtumia myös verkostoalustaa hyödyntäen.